

Pohjoismaisen lapsi- ja
nuorisoyhteistyön komitean
toimintasuunnitelma
2010–2013

Pohjoismaisen lapsi- ja nuorisoyhteistyön komitean toimintasuunnitelma 2010–2013

ANP 2010:705

© Pohjoismaiden ministerineuvosto, Kööpenhamina 2010

ISBN 978-92-893-2004-7

Paino: Kailow Express ApS

Painettu ympäristöä säästävälle paperille, joka täyttää pohjoismaisen Joutsenmerkin kriteerit.

Julkaisua voi tilata osoitteesta www.norden.org/order. Muita julkaisuja on osoitteessa

www.norden.org/publikationer.

Printed in Denmark

Nordisk Ministerråd
Store Strandstræde 18
DK-1255 København K
Puh. +45 3396 0200
Faksi +45 3396 0202

Nordisk Råd
Store Strandstræde 18
DK-1255 København K
Puh. +45 3396 0400
Faksi +45 3311 1870

www.norden.org

Pohjoismainen yhteistyö

Pohjoismainen yhteistyö on yksi maailman laajimpia alueellisia yhteistyömuotoja. Yhteistyön perustana on maantieteellinen, historiallinen ja kulttuurinen yhteenkuuluvuus, ja sen piiriin kuuluvat Islanti, Norja, Ruotsi, Suomi ja Tanska sekä itsehallintoalueet Ahvenanmaa, Färsaaret ja Grönlanti.

Pohjoismaista yhteistyötä tehdään politiikan, talouden ja kulttuurin aloilla tärkeänä osana eurooppalaista ja kansainvälistä yhteistyötä. Pohjoismaisen yhteisön tavoitteena on vahva Pohjola vahvassa Euroopassa.

Pohjoismainen yhteistyö pyrkii vahvistamaan pohjoismaisia ja alueellisia etuja ja arvoja globaalissa maailmassa. Maiden yhteiset arvot lujittavat osaltaan Pohjolan asemaa yhtenä maailman innovatiivisimmista ja kilpailukykyisimmistä alueista.

Sisällys

Johdanto	7
Tarkoitus ja tavoite	9
1. NORDBUKin koordinoiva ja sektorienvälinen työ	9
2. NORDBUKin oma toiminta	10
2.1 Lasten ja nuorten oman järjestäytymisen ja pohjoismaisen yhteistyön tukeminen.	10
2.2 Lasten ja nuorten osallistumista demokraattisiin prosesseihin edistävien uusien ja olemassa olevien menetelmien kehittäminen ja levittäminen. ...	10
2.3 Globalisaatio.	10
2.4 Moninaisuuden edistäminen NORDBUKin apurahoja myönnettäessä.	11
2.5 Lasten ja nuorten ihmisoikeus- ja demokratietämyksen edistäminen.	11
2.6 Yhteistyön ja koordinoinnin lisääminen muiden kansainvälisten lapsi- ja nuorisopoliittisten yhteistyörakenteiden kanssa.	11
2.7 Lapsiin ja nuoriin liittyvän tiedon lisääminen ja välittäminen.	12
2.8 NORDBUKin työmuoto.	12
3. Vuosittaiset toimenpidesuunnitelmat	12
4. Seuranta ja arviointi	13

Johdanto

Pohjoismaiden ministerineuvoston lapsi- ja nuorisopoliittista yhteistyötä ohjaa yleinen lapsi- ja nuorisoyhteistyön strategia. Strategian lähtökohtana on visio, jonka mukaan Pohjolan tulee olla maailman paras paikka lapsille ja nuorille.

Strategia ja sen pohjalta laadittu toimintasuunnitelma ohjaa Pohjoismaisen lapsi- ja nuorisoyhteistyön komitean NORDBUKin työtä. Tavoitteena on selkeyttää sektorienvälisen työn sekä Pohjoismaisen lapsi- ja nuorisoyhteistyön komitean työn välistä suhdetta. Lapsi- ja nuorisonäkökulma sisällytetään Pohjoismaiden ministerineuvoston toimintaan soveltuvilta osin, ja Pohjoismaisen lapsi- ja nuorisoyhteistyön komitean tehtävät selkiytyvät. Pohjoismainen lapsi- ja nuorisoyhteistyön komitea on Pohjoismaiden ja itsehallintoalueiden nuorisoasiain yhteistyöelin, jossa on sekä jäsenmaiden valtionhallinnon että kansallisten nuorisjärjestöjen edustajia. Lapsilla ja nuorilla tarkoitetaan kaikkia 0–25-vuotiaita, mutta ikäjakauma voi vaihdella eri yhteyksissä.

Tarkoitus ja tavoite

Toimintasuunnitelman ja NORDBUKin tarkoituksena on edistää pohjoismaisessa lapsi- ja nuorisoyhteistyön strategiassa määriteltyä yleistavoitetta. Sen mukaan Pohjoismaiden ministerineuvoston lapsi- ja nuorisoyhteistyössä tulee edistää lasten ja nuorten mahdollisuuksia hyviin elinolosuhteisiin sekä heidän vaikutusmahdollisuuksiaan.

Tavoitteen toteutumista edistävät

1. NORDBUKin koordinoiva ja sektorienvälinen työ lapsi- ja nuorisonäkökulman sisällyttämiseksi Pohjoismaiden ministerineuvoston toimintaan soveltuvilta osin
2. NORDBUKin oma toiminta.

1. NORDBUKin koordinoiva ja sektorienvälinen työ

NORDBUK tukee muita yhteistyöalueita strategian tavoitteen saavuttamiseksi sekä koordinoi strategian seuranta ja Pohjoismaiden ministerineuvoston lapsi- ja nuorisoyhteistyötä. NORDBUK pyrkii lisäämään sektorienvälistä yhteistyötä strategia-asiakirjaan pohjautuvien tapahtumien ja ajankohtaisia aiheita koskevan työn kautta. NORDBUK voi toimia neuvoo-antavana elimenä pohdittaessa sitä, miten lapset ja nuoret voivat osallistua ja tulla kuulluiksi.

NORDBUK

- tukee aktiivisesti eri ministerineuvostojen työtä strategian parissa muun muassa jakamalla NORDBUKin työn ja hankkeiden välittämää tietoa lasten ja nuorten elinolosuhteista
- tekee strategiaa tunnetuksi
- edistää yhteistyöalueiden välistä yhteydenpitoa sekä kokemustenvaihtoa ja pyrkii osallistumaan sektorienvälisiin hankkeisiin
- käsittelee kaikki strategia-asiakirjan painopistealueisiin liittyvät Pohjoismaiden ministerineuvoston uudet toimintasuunnitelmat lähettämällä ne lausuntokierrokselle
- tekee vuosittain koosteen eri yhteistyöalueiden lapsi- ja nuorisotoimintaa koskevista raporteista.

NORDBUKin strategiaan liittyvä työ arvioidaan vuonna 2012.

2. NORDBUKin oma toiminta

Sektorienvälisen toiminnan lisäksi NORDBUK edistää strategian yleistavoitteen toteutumista useiden omien hankkeiden avulla. Hankkeita toteutetaan painopistealueilla, jotka eivät kuulu minkään Pohjoismaiden ministerineuvoston yhteistyöalueen vastuulle.

2.1 Lasten ja nuorten oman järjestäytymisen ja pohjoismaisen yhteistyön tukeminen.

NORDBUK jakaa apurahoja nuorisohankkeille ja suoraan nuorisojärjestöille. Tuettavan toiminnan tulee liittyä tiiviisti strategian painopistealueisiin. Pohjoismaiden ministerineuvoston lapsi- ja nuorisoyhteistyön strategian tärkeitä lähtökohtia ovat iän, moninaisuuden, tasa-arvon ja toimintarajoitteiden huomioon ottaminen sekä pohjoismainen hyöty ja pohjoismainen yhteistyö kansainvälisissä yhteyksissä. Niiden tulee olla myös apurahajärjestelmän tärkeitä lähtökohtia. Apurahajärjestelmän päätarkoituksena on edistää sitä, että strategian painotukset heijastuvat apurahapäätöksiin. Lasten ja nuorten oman järjestäytymisen tukemisen on samalla oltava joustavaa, jotta se edistäisi uusien järjestäytymismuotojen syntymistä.

2.2 Lasten ja nuorten osallistumista demokraattisiin prosesseihin edistävien uusien ja olemassa olevien menetelmien kehittäminen ja levittäminen.

Lasten ja nuorten osallistuminen on ollut huomion kohteena jo pitkään, ja se on Pohjoismaissa tärkeä kysymys kaikilla politiikan tasoilla. Kunkin Pohjoismaan kansallisessa nuorisopolitiikassa käsitellään lasten ja nuorten osallistumista, ja uusia menetelmiä otetaan käyttöön paikallistasolla, jolla lasten ja nuorten haluttomuus perinteiseen osallistumiseen on koettu ongelmaksi. NORDBUK haluaa osaltaan muuttaa näkökulmaa ja siirtää ongelman painopisteen lapsista ja nuorista olemassa oleviin rakenteisiin. Lasten ja nuorten oikeus vaikuttaa omaan elämäänsä, lähiympäristöönsä ja yhteiskunnan kehitykseen yleensä edellyttää sitä, että vallitsevat rakenteet mahdollistavat lasten ja nuorten todellisen vaikuttamisen. NORDBUK noudattaa Pohjoismaiden ministerineuvostossa niin sanottua yhteishallinnan periaatetta, jonka myötä nuorisojärjestöt ja viranomaiset osallistuvat työhön tasavertaisin ehdoin.

2.3 Globalisaatio.

NORDBUKin mukaan lasten ja nuorten näkemykset tulee ottaa huomioon globalisaatiotyön kaltaisten tärkeiden strategisten päätösprosessien yhteydessä. Lasten ja nuorten todelliset vaikutusmahdollisuudet ja osal-

listuminen ovat välttämättömiä pyrittäessä nykyhetken ja tulevaisuuden kannalta kestäviin ja demokraattisiin päätöksiin. Se edellyttää lasten ja nuorten osallistumista kaikkiin globalisaatioprosessin vaiheisiin suunnittelusta toteutukseen asti. Sen vuoksi NORDBUKin tulee voida esittää globalisaatiohankkeisiin liittyviä näkemyksiä lasten ja nuorten näkökulmasta ja NORDBUK tulee sisällyttää Pohjoismaiden ministerineuvoston globalisaatiotyön strategiaprosessiin.

2.4 Moninaisuuden edistäminen NORDBUKin apurahoja myönnettäessä.

Moninaisuus ja tasa-arvo ovat Pohjoismaiden ministerineuvoston lapsi- ja nuorisoyhteistyön strategian tärkeitä lähtökohtia. NORDBUK pyrkii käsittelemään iän lisäksi myös sukupuoleen, etniseen taustaan, seksuaaliseen suuntautumiseen ja toimintarajoitteisiin liittyviä olosuhteita. Nämä asiat ovat usein kytköksissä toisiinsa. NORDBUK pyrkii erityisesti tuomaan lapsi- ja nuorisosalalle moninaisuutta korostavan näkökulman. NORDBUK jatkaa Pohjoismaiden monikulttuurisuuteen liittyvien tarpeiden ja haasteiden kohtaamista ensinnäkin välittämällä tietoa apurahajärjestelmästä ja tekemällä sen puitteissa priorisointeja, jotta yhä useammat lapset ja nuoret voisivat hakea järjestö- ja hanketukea. Toiseksi järjestelmää aiotaan kehittää siten, että Pohjoismaiden lapset ja nuoret pystyisivät helposti hyödyntämään sitä.

2.5 Lasten ja nuorten ihmisoikeus- ja demokratietietämyksen edistäminen.

Tavoitteena on yhteiskunta, jossa lasten ja nuorten oikeuksiin liittyviä monimutkaisia kysymyksiä käsitellään demokraattisesti, laaja-alaisesti ja rohkaisevasti sekä osallisuutta edistäen sen sijaan, että yhteiskunnan toiminta aiheuttaisi syrjäytymistä lisääviä olosuhteita. Pohjoismailla ja itsehallintoalueilla on kaikki edellytykset toimia kansalaisoikeuksien sekä poliittisten, taloudellisten ja sosiaalisten oikeuksien edellyttämällä tavalla. Kaikki Pohjoismaat ovat ratifioineet YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen. Jotta lasten ja nuorten ihmisoikeuksia voitaisiin suojella ja edistää, kaikkien on tunnettava oikeudet ja toimittava niiden mukaan. NORDBUKin yhtenä vaikutuskeinona on apurahajärjestelmä, joka tukee ihmisoikeuksien ja demokratian tuntemusta edistäviä hankkeita. Tietämyksen karttuessa lapset ja nuoret voivat huolehtia oikeuksistaan nykyistä paremmin.

2.6 Yhteistyön ja koordinoinnin lisääminen muiden kansainvälisten lapsi- ja nuorisopoliittisten yhteistyörakenteiden kanssa.

NORDBUK edistää muiden kansainvälisten nuorisojärjestöjen, kuten Nuorten Pohjoismaiden neuvoston, kanssa tehtävää yhteistyötä. NORDBUK tukee eurooppalaiseen ja kansainväliseen nuorisopolitiikkaan liitty-

vää tiedonvaihtoa synergiaetujen saavuttamiseksi. NORDBUK tekee nuorisopoliittista yhteistyötä Pohjoismaiden naapurimaiden kanssa, mukaan lukien Pohjoismaiden itsehallintoalueet ja niiden lähinaapurit. Alueellisella tasolla NORDBUK tekee yhteistyötä Pohjois-Euroopan keskeisten lapsi- ja nuorisoyhteistyön rakenteiden kanssa ja pyrkii edistämään niiden toiminnan nykyistä parempaa koordinoitua.

2.7 Lapsiin ja nuoriin liittyvän tiedon lisääminen ja välittäminen.

Pohjoismaissa tehdään laajaa lapsi- ja nuorisotutkimusta. Tutkimuksesta vastaavat yliopistojen ja korkeakoulujen eri alojen tutkijat, mutta sitä tehdään myös viranomaisten käynnistämässä kansallisissa ja paikallisissa hankkeissa. NORDBUK tarvitsee lapsia ja nuoria koskevaa tietoa voidakseen saavuttaa konkreettiset tavoitteensa ja harjoittaa toimintaansa. Laajapohjaista tietoa tarvitaan etenkin Pohjoismaiden ministerineuvoston lapsi- ja nuorisoyhteistyön tukemiseksi. NORDBUKin keskeisenä panostusalueena on lapsia ja nuoria koskevien tutkimustulosten koordinointi ja välittäminen. Osaaminen karttuu, kun Pohjoismaissa kerätään yhdessä lapsiin ja nuoriin liittyvää tietoa. NORDBUKin tulee pyrkiä saattamaan olemassa oleva tutkimustieto Pohjoismaiden ministerineuvoston sekä Pohjoismaiden viranomaisten ja nuorisojärjestöjen käyttöön. NORDBUKin tulee tarvittaessa voida ehdottaa tutkimushankkeiden käynnistämistä aiheista, joista puuttuu tietoa.

2.8 NORDBUKin työmuoto.

NORDBUK kokoontuu tavallisesti kahdesti vuodessa. Puheenjohtajamaan ja tulevan puheenjohtajamaan edustajista koostuva komitean työvaliokunta (AU) kokoontuu tavallisesti neljästi vuodessa. Kaksi työvaliokunnan kokousta pidetään komiteakokousten yhteydessä. Työvaliokunta vastaa yhdessä sihteeristön kanssa komiteakokousten järjestelyistä ja toteuttamisesta. Voidakseen seurata paremmin lapsi- ja nuorisotyötä kaikilla ministerineuvoston sektoreilla komitea on jaettu pienempiin ryhmiin, joista kukin vastaa yhteydestä tiettyyn ministerineuvoston työalaan. NORDBUK toteuttaa jaon alaryhmiin ja määrittelee alaryhmien toimeksiannon.

3. Vuosittaiset toimenpidesuunnitelmat

Lapsi- ja nuorisoala kehittyy jatkuvasti, mikä vaatii toimintasuunnitelmalta joustavuutta. Joustonvara taataan seuraavaa puheenjohtajakautta suunniteltaessa. NORDBUK tekee vuosittain päätökset edellä mainittuihin alueisiin liittyvistä konkreettisista toimenpiteistä. Myös näihin vuosittaisiin toimenpidesuunnitelmiin on jätettävä tilaa toimenpiteille, joita on mahdotonta ennustaa niihin vaikuttavien jatkuvien prosessien vuoksi.

Pohjoismaiden ministerineuvoston, Pohjoismaiden ja ympäröivän maailman lapsi- ja nuorisoalan kehitys voi vaatia toimenpiteitä, joista ei voi päättää ennakolta.

4. Seuranta ja arviointi

NORDBUKin on jatkuvasti seurattava ja arvioitava toimintoja. Toimintasuunnitelma arvioidaan vuonna 2012.

Pohjoismaiden yhteistyöministerit hyväksyivät toimintasuunnitelman kokouksessaan Kööpenhaminassa 3. joulukuuta 2009.